

omnium Prophetarum ejus, qui dicebant regi, ascende in Ramoth Galaad, et vade prospere, et tradet Dominus inimicos tuos in manus tuas: et in hoc est deceptus. Ingressus enim praelium, quidam percussit eum casu sagitta inter pulmonem et stomachum, et graviter vulneratus mortuus est vesperi. „

CAPUT XIII.

De tribus mirabilibus, quae considerantur in corporis possessione.

„ Venite, comedite. Mirabilia opera tua etc. „ Hic dicendum est de tribus mirabilibus quae fiunt virtute et perfectione consecrationis, et attenduntur in ejusdem possessione, et post consecrationem adhuc nobiscum habemus. Primum mirabile signum, quod in possessione Dominici corporis magna res, scilicet corpus Domini, continetur sub tam parva specie panis: cujus assignatur triplex ratio. Prima ratio est demonstratio magnitudinis sapientiae artificis tantae rei, scilicet Spiritus Sancti. Videmus enim quod artifices quanto sunt in arte sculpendi peritiores, tanto sculpunt imagines subtiliores. Unde si artificibus ostenditur gemmae vel metalli materia valde parva, et rogetur in ea imago fieri subtilissima, minus subtilis artifex respondebit quod eam facere non possit, quod maxime subtilis in arte facile facit. Sic ad demonstrandam sapientiam Spiritus Sancti, sub minima specie Sacramenti facile esse facit totum corpus Christi. Hinc Sapien. 6: Spiritus Sanctus dicitur esse subtilis: non enim potest ei tam subtilem partem panis proponere in altari qui sciat et possit eam in verum corpus Christi convertere. Damascenus: „ Quomodo fiet hoc, ait Virgo, quoniam virum non cognosco? Respondit: Spiritus Sanctus superveniet in te etc. et tu quaeris quomodo panis fiat corpus Christi? Et ego dico tibi, Spiritus Sanctus superveniet, et ipse faciet haec quae super naturam sunt, et super intelligentiam. „ Secunda ratio ad idem est similitudo potentiae Christi cum potentia Dei. Quidquid enim potest Dei Filius per naturam, hoc potest filius hominis propter personae unitatem. Matth. ult.: „ Data est mihi omnis potestas etc. „ Ambros. super illud, „ Hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur. „ Non ideo erit magnus, quod ante partum Virginis magnus non fuerit; sed quia potentiam quam Dei filius ante tempora naturaliter habuit, hic erit ex tempore accepturus: quia sicut in unam personam, ita in unam potentiam conveniunt Dei Filius et hominis; sed Dei Filius Verbum Patris illam habuit potentiam, quod minima parte corporis opere Spiritus Sancti de virtute separata se vestivit, et illi se inclusit, secun-

dum illud, Verbum caro factum est. Ergo similem potestatem dedit homini Christo, scilicet ut possit facere corpus suum esse sub minima panis specie, „ Psalm. 98: „ Dominus in Sion magnus „ Sion interpretatur speculum, ut dicit Papias et Augustinus: „ et dubium non est, quod magna imago tam expresse, tam integre apparet in parvo speculo sicut in magno. „ Magnus ergo Dominus in Sion, idest in speculo esse dicitur, quia verum corpus Christi tam integraliter esse sub parva specie panis, sicut sub magna, recte creditur. Tertia ratio ad idem, est sufficiens causa ad finem Sacramenti. Finis Sacramenti est animam fidelem spiritualiter cibare, et contra malum et ad bonum confortare. Causa hujus efficiens est corpus Christi; et id potest tam plene esse sub specie panis parva, sicut sub magna; quia sub utraque aequaliter unitum est Deo, ex qua fluit omnis virtus in Sacramento. Quantacumque enim parva sit species illa panis, ibi est totum corpus Christi per conversionem, sanguis per connexionem, anima per conjunctionem, et divinitas integra per unionem: unde certum est quod habet plenam rationem cibandi spiritualiter, et confortandi animam. Exod. 16: „ Qui minus collegerat, non reperit minus de manna, quam qui plus collegerat. „ Hilarius: „ Ubi pars corporis, idest, minima pars Sacramenti, ibi est et totum corpus. Eadem enim ratio est in corpore Domini, quae in manna, quod in ejus figura praecessit; de quo dicitur: Qui plus collegit, non habet amplius: neque qui minus paraverat, habuit minus: non enim aestimanda est quantitas in hoc visibilis, sed virtus spiritualis. Unde qui multum vel magnum panem consecrat, non habet amplius quam verum corpus Christi ad salutem suam. „ Secundum signum mirabile est, quod unum et idem corpus est in pluribus locis, in pluribus portionibus: et hoc probatur tribus modis. Primo per Prophetam Malachiam, I ad Judaeos: „ Non est mihi voluntas in vobis, ait Dominus, et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum nomen meum in gentibus, et in omni loco sanctificatur et offertur nomini meo oblatio munda, „ Ecce loca plurima exprimit, et unam oblationem mundam fidelium dicit. Exod. 20: „ In omni loco in quo fuerit memoria nominis mei, veniam ad te, et benedicam tibi. „ Memoria nominis Domini sacrificium est altaris, scilicet corpus Christi: quod fieri jussit in commemorationem ejus, hoc fit in multis locis, et in hoc venit unus Dominus ad benedicendum nobis. Secundo probatur hoc per manifestam rationem, quae est quod filius hominis participat potentiam filii Dei propter personae unitatem. Ambrosius: Sicut in unam personam; ita in unam potentiam conveniunt Dei et hominis filius. Unde sicut Dei filius est essentialiter in omnibus rebus; ita dedit filio hominis ut corpus ejus Sacramentaliter esse possit in pluribus

locis. „ Augustinus: “ Intelligendum est corpus Christi esse in uno loco, idest in caelo, ubi ascendit ad dexteram Patris, idest visibiliter in forma humana. Veritas tamen ejus, idest divinitas, ubique est. Veritas etiam ejus, idest verum corpus, in omni altari Sacramentaliter est ubi celebratur. „ Innocentius III: “ Disposuit caelestis altitudo consilii, sicut tres personae sunt in unitate essentiae, scilicet Pater et Filius et Spiritus sanctus, ita tres essentiae in unitate personae; scilicet divinitas Christi, corpus et anima. Cum ergo Christus secundum naturam divinam tribus modis existeret in rebus, scilicet in omnibus per essentiam, in solis justis per gratiam, in homine assumpto per unionem, voluit ut idem ipse secundum humanam naturam etiam tribus modis existeret. In caelo localiter, in verbo personaliter, in altari sacramentaliter. Unde sicut secundum divinitatem essentialiter est in omnibus rebus, ita secundum humanitatem Sacramentaliter totus est in pluribus locis. „ Tertio probatur idem per visibilem similitudinem, quae cunctis in speculo declaratur. Nam si faciei tuae plura proponas specula, in omnibus aequaliter et integraliter una apparebit facies: et si unum speculum in plura frustra etiam parva confringas, perfecta tua facies in singulis erit. Et licet speculum infringatur in plura, facies tua tamen manet in omnibus una, nec mutatur: sic est revera in Sacramento Christi qui speculum dicitur et imago bonitatis illius. Si ergo speculum, idest forma panis in partes plures dividatur, in singulis erit unita Deo, idest verum corpus Christi. Hieronymus: “ Singuli fidelium accipiunt Christum totum, et in singulis portionibus totum est, nec per singulos minuitur, sed integrum se praebet in singulis. „ Tertium mirabile est, quod corpus Domini licet sit in pluribus locis vel hostiis, aut portionibus, tamen per partes non est divisum, sed manet in se integrum et conjunctum. 1 Corinth. 1: “ Divisus est Christus? „ quasi diceret, non est divisus: quia licet sit in caelo localiter, in corde justis spiritualiter, in multis locis Sacramentaliter, tamen manet in se conjunctus: et est hujus mirabilis rei ratio ineffabilis unio hominis et Dei, carnis et Verbi. Unde sicut et Verbum Dei ubique est, et totum replet caelum et mundum manens indivisum, sic dedit corpori quod assumpsit de Virgine, et dedit Apostolis: divinitas enim quae ubique est, replet illud, et conjungit, et facit ut sicut ipsa una est, ita veritas corporis Christi unum corpus sit in veritate. Augustinus: “ Quando manducamus Christum, partes de illo non facimus, sed in Sacramento fit hoc unusquisque quod accipit. Accipit unusquisque partem suam in Sacramento, et manet totus integer in seipso. Manet integer totus in caelo, manet integer totus in corde tuo. Totus enim erat apud Patrem quod venit in Virginem, implevit illam, non recessit ab illo. Venit in carnem, ut eum homines manduca-

rent; et manebat integer apud Patrem, ut Angelos pasceret: Rogandus est ergo Dominus, licet simus corporaliter ab invicem divisi, ut simus semper spiritualiter in caritate conjuncti, et digne nos pascat in praesenti suo Sacramento, et plena cum angelis sui visione in futuro. Amen. „

CAPUT XIV.

De tribus mirabilibus in Corporis Christi perceptione.

“ Venite, comedite etc. Mirabilia operatua etc. „ Hic est dicendum de tribus ultimis considerandis in corporis Christi perceptione. Primum mirabile est, quod corpus Domini dum manducatur, non minuitur: et hoc est contra haereticos qui dicunt, si corpus Domini omni monte majus esset, jam diu clerici illud consumpsissent. Hujus tam mirae rei, scilicet inconsumptibilitatis corporis Christi in manducatione triplex est ratio. Prima ratio est quotidiana potestas consecrandi: nam quia omnibus diebus et omnibus fidelium locis, et sub tot hostiis quot sufficiunt fidelibus, verum et unicum corpus Christi ex praecepto ejus consecrare possumus, idcirco dum illud manducamus, consumere vel minuere non valemus. Sicut enim in nobis causa salutis aeternae semper manet affectus illud manducandi, sic et potestas et effectus consecrandi: et cum jam consecratum manducamus, nequaquam illud minuímus: quia quod semper in se veraciter integrum perseverat, ne Sacramentaliter in Ecclesia possit deficere, semper consecrando in forma panis, quasi Sacramentum nutriendo et renovando conservamus: quod pulchre figuratum est in panibus propositionis, Exod. 25: “ Pone super mensam meam panes propositionis in conspectu meo semper. „ Et quomodo dicitur Levitic. 24, “ Accipies panes duodecim, et statues eos super mensam meam, ut sint panes in monumentum oblationis Domini, per singula sabbata mutabuntur foedere sempiterno. „ Similiter de igne dicitur Levitic. 6: “ Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos subjiciens ligna mane per singulos dies. „ Ignis iste nunquam deficiet in altari; sed mensa illa Judaeorum cum panibus et ignis cum altari deficit. Quid ergo? mentitus est Deus? Absit: sed umbra deficit in synagoga; veritas manet, nec deficit in Ecclesia. Sacerdos enim noster semper Sacramentum altaris consecrando nutrit, et corpus Christi, quod in illo semper idem est, nunquam manducatione fidelium deficit. Secunda ratio est incorruptibilitas vera corporis hujus, quod surrexerit glorificatum, immortale, immutabile et impassibile, nec potest corrumpi. Psal. 15: “ Non dabis sanctum tuum vi-

dere corruptionem. „ Unde cum illud manducamus, non sicut alius cibus corrumpitur, nec mutatur in corpus nostrum, sed influit nobis sine corruptione sui spirituale nutrimentum. Hoc figuratur 3 Reg. 17, ubi pugillus farinae non deficit in domo viduae per multos dies cibans familiam totam, juxta verbum Eliae. Augustinus: „ Qui manducat me, dicit Dominus, vivet propter me. Quando enim manducatur hic panis, vita manducatur, nec occiditur quando manducatur: non occidit, sed mortuos vivificat. Vivit manducatus, quia surrexit occisus. Hinc etiam lapidi pretioso comparatur, de quo virtus exit, ut phantasmata fugandi, vel inflationes sedandi, vel alia sine diminutione sui. „ Deuteron. 32: „ Constituit hominem ut sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo. „ Petra autem erat Christus „ 1 Corinth. 10. Sicut ergo gemma virtutem suam effundendo non minuitur, sic corpus Domini nos pascendo non minoratur. Tertia ratio ad idem, infinita causa pascendi: qui enim ad eum accedere possunt, pastum sufficienter inveniunt: hinc fons et lux vera dicitur. De primo genes. 2. „ Fons ascendebat a terra, „ idest Christus. Dicit Glossa: „ Irrigans universam superficiem terrae, „ idest inspirans cordi utilia et honesta. Jerem. 2: „ Dereliquerunt me fontem aquae vivae. „ De secundo Joan. 1: „ Erat lux vera etc. „ Sicut ergo fons terram rigat, et sine sui diminutione herbas innumeras et arbores nutrit, sic Christus Ecclesiam pascit. Item sicut sol non deficit toti mundo lumen suum communicando, sic nec Christus Ecclesiam totam pascendo. Item exemplum de candela, in qua millesies tantus ignis sumi potest quantus in ea est, nec propter hoc minuitur lumen ejus. Igitur multo potius Dominus nos seipso pascit, nec tamen deficit. Psalm. 144: „ Oculi omnium in te sperant, Domine. „ Idem Psal. 101: „ Tu autem ipse es etc. „ Secundum mirabile signum in perceptione corporis Domini est, quod si non manducatur, quodammodo minuitur. Ad intelligentiam tam mirae rei sciendum, quod duo sunt corpora mystica in hoc mundo: scilicet corpus mysticum Christi, et corpus mysticum diaboli, sive Antichristi, ad quorum alterum pertinent omnes homines mundi. Corpus mysticum Christi sancta est Ecclesia tamquam ipsius munda et fidelis sponsa, cujus ipse caput est, et singulae personae fidelium sine culpa criminali sunt ipsius membra et omnes qui corpus ejus digne sumunt, ipsius membra fiunt. 1 ad Corinth. 12: „ Vos estis corpus Christi, et membra de membro. „ Sicut enim corpus unum est, et multa habet membra, sic et Christus. Item 1 Corinth. 10: „ Unum corpus multi sumus, qui de uno pane participamus. „ Corpus diaboli universitas est iniquorum tamquam illius nutrix adultera, cujus ipse caput est, et singulae personae malorum ejus membra. Job. 41: „ Corpus ejus scuta fusilia

compactum squammis se prementibus. „ Gregorius: „ Corpus diaboli sunt omnes iniqui, qui quia per obstinationem duri sunt, et per vitam fragiles, scutis fusilibus comparantur. „ Sciendum, quod sicut Christus per se et per suos semper studet membra diaboli praescindere, et suis membris incorporare, secundum illud Act. 10: „ Surge Petre, occide et manduca: „ sic diabolus per se et per suos conatur membra Christi tollere, et membris suae meretricis vilibus unire. 1 Pet. 5: „ Sobrii estote, et vigilate etc. „ Deuter. 31: „ Populus iste fornicabitur post Deos alienos, et derelinquet me. „ 1 ad Corinth. 6: „ Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis? „ quasi diceret: Absit, ut faciam tantum nefas. Quod tamen, heu, multi faciunt. Augustinus: „ Non possunt simul esse membra Christi, et membra meretricis. Nec dicendi sunt manducare corpus Christi, scilicet spiritualiter, et si manducant Sacramentaliter. Sed non manducando spiritualiter corpus Christi, et male vivendo, tollunt Christi membra, et faciunt ea membra diaboli, et sic diminuunt, quantum in se est, corpus Christi: quod enim diabolo in animabus accrescit, Christo decrescit: et sic corpus Christi mysticum diminuitur. „ Tertium mirabile signum in perceptione Dominici corporis est, quod dum manducatur a fidelibus, tunc augmentatur. Hoc probatur dupliciter: ratione et similitudine. Primo probatur ea ratione, quod dum manducatur corpus Christi, non ipsum ut alius cibus in manducantem convertitur, sed e converso vere manducans in illud spiritualiter convertitur et mutatur: nam manducantem se Dominus sui corporis mystici membrum facit, et sibi eum incorporans, cum suo corpore, quod de Virgine sumpsit, quodammodo unum efficit. 1 ad Corinth. 12: „ Unum corpus multi sumus, qui de uno pane participamus. „ Idem 1 Corinth. 12: „ Vos estis corpus Christi, et membra de membro. „ Augustinus: „ Commendavit Christus in hoc Sacramento corpus et sanguinem suum, quod et fecit nos ipsos; nam et nos ipsi sumus facti corpus ejus. Caro enim nostra carni ejus unita et incorporata unum cum illo efficitur. „ Oseae ult.: „ Convertentur sedentes in umbra ejus, vivent tritico „ quasi diceret, fideles vivent tritico, idest Dominici corporis Sacramento. Quod Sacramentum dicitur umbra Christi, quia dat se ibi non in sua luce, sed in velamine, quod sic comedentes convertentur, quia in corpus Christi mutabuntur. Et sic patet, dum multi fidelium comedunt corpus Christi et in illud ipsi mutantur, et membra ejus efficiuntur, quod corpus Christi dum manducatur, augmentatur. Secundo probatur idem similitudine humanae scientiae: nam quanto magis homo scientiam suam aliis distribuit, tanto plus crescit. Matth. 25: „ Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque etc. „

Boetius: "Scientia est nobilis animi possessio, quae avarum dedignatur possessorem: nisi enim publicetur, elabatur, et distributa suscipit incrementum. Similiter divina sapientia incarnata multis in cibum donata sapientes facit, et in se quodammodo convertit: et sic dum comeditur, non minuitur, sed augmentatur. Eccle. 1: "Creator omnium creavit sapientiam spiritu: scilicet, incarnari fecit, "et secundum datum suum praebebat illam diligentibus se. Et in hoc sapientia Dei crescit, dum multos in sapientia crescere facit. Ad Ephes. 4: "Crescimus in illo per omnia, qui est caput nostrum Christus, ex quo totum corpus compactum, scilicet per fidem, "et connexum per caritatem, in mensuram uniuscujusque membri augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate."

CAPUT XV.

De qualitate nostrae praeparationis ad Sacramentum.

"Venite, comedite, etc." Thema speciale. "Probet autem seipsum homo etc." 1 Corinth. 11. Probet, idest praeparet se, examinet, purget. Item aliud thema: "Praeparate corda vestra Domino." 1 Reg. 7. Quartum principaliter circa Sacramentum Dominici corporis notandum, est qualitas nostrae praeparationis: nam valde justum est, ut ad tam dignum et venerandum cibum, scilicet ad ipsum Dominum omnium, non incurate et indevote: sed aliquo competenti modo praeparati accedamus Exod. 19, "Sacerdotes qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos;" similiter et alii. Praeparatio nostra considerari potest in tribus. In dignitate ipsius corporis sacri: nam quia mundissimum, et Deo vivo plenum et unitum, necesse est illud suscipienti per tria praeparari: scilicet, per fidei plenitudinem. Ad Hebr. 10: "Accedamus cum vero corde in fidei plenitudine": cum vero corde, idest cum vero intellectu sine errore: in plenitudine fidei, idest in plena fide credentes quae non videmus, scilicet sub specie panis esse totum Christum, verum hominem et verum Deum. Propter hujus fidei magnum meritum dicitur 2 Petri 1: "Credentes in Christum quem non videtis, exultabitis laetitia inenarrabili." Secundum praeparativum est munditiae magnitudo, quia congruum est ut vas suscepturum corpus mundissimum sit mundum. Exod. 21: "Sume vas unum, et mitte manum ibi." Vas unum quasi singulariter et excellenter mundum. Hic Apostolus Hebr. 9, vas istud dicit esse urnam auream; decet enim cor quasi aurum esse purissimum per magnam munditiam, quod capere debet caelestem panem. Alexander Papa: "Nihil in sacrificiis majus esse potest

quam corpus et sanguis Christi, nec ulla oblatio hac potior est, sed omnes praecellit, quae pura conscientia offerenda est, et pura mente sumenda." Hugo: "Pura conscientia est quando non habet de praeterito justam accusationem, de praesenti injustam delectationem, sed de futuro justam voluntatem." Matth. 27: "Joseph petiit a Pilato corpus Jesu. Et accepto corpore, involvit in sindone munda." Glossa: "Sindone munda involvit Jesum, qui pura mente eum suscipit." Hinc etiam mos Ecclesiae habet, ut sacramentum altaris non serico, non panno tincto sed "puro linteo celebretur." In tribus vero quae perducunt corporale linteum ad candorem intelliguntur tria, quae faciunt ad nostram mundificationem: primo enim lavatur, secundo torquetur, tertio exiccatur. Si quis ad suscipiendum Dominum bene mundus vult fieri, primo debet per aquam lacrymarum emundari: secundo per opera poenitentiae torqueri: tertio per fervorem amoris Dei a carnalium desideriorum humore sicari. De primo ad Hebr. 10: "Accedamus aspersi corda a conscientia mala, et abluti corpus aqua munda," idest mundati lacrymis a peccatis cordis et corporis. Exod. 30: "Lavabunt Aaron et filii ejus manus et pedes," idest opera et cogitationes, aqua compunctionis et confessionis, "quando accessuri sunt ad altare ne moriantur." Jerem. 4: "Lava a malitia cor tuum, Jerusalem, ut salva fias: usquequo morabuntur in te cogitationes noxiae?" Psal. 31: "Lavabo per singulas noctes," idest pro singulis peccatis lectum meum, idest conscientiam etc. De secundo Exod. 26, cortinas tabernaculi, idest ornatus animae facies de bysso retorta, idest de operibus poenitentiae, jejuniis, orationibus, afflictionibus et hujusmodi. 1 ad Corinth. 9: "Castigo corpus meum etc." Eccles. 33: "Servo malevolo," idest, corpori, "tortura et compedes, mitte illum in operationem ne vacet." Psalm. 33: "Multae tribulationes justorum." De tertio Psal. 10: "In sole posuit tabernaculum suum," scilicet ad siccandum per amorem divinum, ut fiat valde mundum et pulchrum. Cant. 4: "Tota pulchra es amica mea etc." quia scilicet bene lota, torta et exsiccata. Numer. 9: "Sanctificamini, cras comedetis carnes." Tertium praeparativum est orationis devotio. Psalm. 104: "Petierunt, et venit coturnix, et pane caeli saturavit eos." Job. 3: "Antequam comedam, suspiro." Hinc Maria Magdalena et aliae devotae portabant aromata, dum quaerebant corpus Domini. Lucae 23. Sic nobis accessuris ad corpus Domini praelibanda est orationis devotio, ut quod forte minus parati sumus per jejunium et confessiones, suppleat spiritualium aromatum, idest orationum oblatio. 2 Paralip. 30: "Magna pars populi quae sanctificata non fuerat, comederat Phase, et oravit pro eis rex Ezechias dicens: Dominus bonus propitiabitur cunctis qui in toto corde requirunt